

KAUPUNKISEUTUJEN KESKUSKAUPUNKIEN JA KEHYSKUNTIEN TALOUDELLISIA VUOROVAIKUTUS- JA KEHITYSTEKIJÖITÄ KOSKEVA RAKENNESELVITYS

Valtiovarainministeriö on tänään 1.7.2008 asettanut asiantuntijaryhmän sekä sen yhteyteen Turun ja Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien edustajista koostuvan työryhmän. Asiantuntijaryhmän tehtävänä on tehdä selvitys keskuskaupunkien ja kehyskuntien taloudellista vuorovaikutus- ja kehitystekijöistä, sekä selvitykseen perustuvia esityksiä. Työryhmien ohjausryhmänä toimii valtiovarainministeriön 9.4.2008 asettama kaupunkiseutusunnitelmien arviointi- ja seurantaryhmä.

Tausta:

Hankkeen asettaminen perustuu Turun kaupungin 4.3.2008 päivätyyn esitykseen valtiovarainministeriölle. Selvityksen tekemistä ovat ilmoittaneet tukevansa Paimion, Kaarinan, Raision ja Naantalin kaupungit sekä Piikkiön, Sauvon, Auran, Liedon, Ruskon ja Vahdon kunnat Turun seudulta.

Keskuskaupunkien ja kehyskuntien taloudellinen vuorovaikutus ja keskinäinen riippuvuus on sekä mahdollisuus että ristiriitojen lähde. Kaupunkiseutujen kiinteys ja vahvistuminen edellyttää että saavutetaan kuntien yhteinen näkemys seudun kehittämisestä sekä vahvistetaan määrätietoisesti keskinäistä luottamusta ja toteutetaan jatkuvasti konkreettisia toimia joilla yhteistoiminta ja kiinteys vahvistuvat.

Laki kunta- ja palvelurakennemuutoksesta velvoitti kaupunkiseutuja laatimaan kaupunkisuunnitelman siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista sekä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen parannetaan. Suunnitelmien arviointi on suoritettu ministeriöiden ja Suomen Kuntaliiton yhteistyönä. Arvioinnin keskeinen näkökulma oli yhdyskuntarakenteen eheytyminen. Suoritetun arvioinnin ja annetun palautteen jälkeen kaupunkiseudut antoivat lisää tukea suunnitelmien toteuttamiseen ja kehittämiseen. Puitelain luettelemien kaupunkiseutukuntien lisäksi osallistui viisikymmentä kuntaa vapaaehtoisuuden pohjalta kaupunkiseutusunnitelmien laatimiseen. Niillä seuduilla, joilla katsotaan, että laissa luetellut kunnat eivät riittävästi kata toiminnallista kaupunkiseutua on syytä kutsua jatkotyöhön mukaan laajemman piirin kuntia.

Jotta kaupunkiseutujen keskinäisistä riippuvuus- ja vuorovaikutussuhteista saadaan tarpeellinen materiaali kaikkien seutujen yhteiseen käyttöön, otetaan asiantuntijatyöhön Turun kaupunkiseudun lisäksi myös Jyväskylän kaupunkiseutu. Selvitystyössä käytetään hyväksi Turun ja Jyväskylän kaupunkiseutujen toimittamaa aineistoa sekä muita kaupunkiseutuja koskevaa aineistoa tarpeen mukaan.

Hallitus antaa vuonna 2009 selonteon eduskunnalle Paras -uudistuksen toteutuksesta. Selonteossa linjataan tarvittavia toimenpiteitä uudistuksen onnistumiseksi ja vauhdittamiseksi.

Tehtävä:

Tehdä selvitys keskuskaupunkien ja kehyskuntien taloudellisista vuorovaikutus- ja kehitystekijöistä ja selvitykseen perustuvat ehdotukset toimenpiteistä joilla voidaan vahvistaa yhteistoimintarakenteita. Selvityksen ja sen perusteella tehtyjen ehdotusten tulee tukea kaupunkiseutusuunnitelmien toteutusta ja kehittämistä. Ehdotukset voidaan ottaa huomioon valmisteltaessa vuonna 2009 hallituksen selontekoa eduskunnalle Paras-uudistuksesta.

Organisointi:

Selvityksen tekemistä varten asetetaan **asiantuntijaryhmä**.

Ryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

professori **Pentti Meklin**, Tampereen yliopisto

Jäsenet:

Kaupunkitutkimuspäällikkö **Kauko Aronen**, Suomen Kuntaliitto

Johtava ekonomisti **Antti Moisio**, VATT

Professori **Mari Vaattovaara**, HY

Neuvotteleva virkamies **Hannele Kerola**, VM

Ylitarkastaja **Vesa Lappalainen**, VM

Apulaisosastopäällikkö **Olli Kerola**, STM

Kulttuuriasianneuvos **Kirsi Kaunisharju**, OPM

Neuvotteleva virkamies **Katja Palonen**, VM

Ylitarkastaja **Ville Salonen**, VM

Työryhmän sihteereinä toimivat neuvotteleva virkamies Katja Palonen sekä ylitarkastaja Ville Salonen valtiovarainministeriöstä.

Asiantuntijaryhmän rinnalle asetetaan Turun ja Jyväskylän kaupunkiseutujen kaupunkien ja kuntien edustajista koostuva **työryhmä**, joka työskentelee tiiviin vuorovaikutteisesti, yhteistyössä asiantuntijaryhmän kanssa.

Työryhmän kokoonpano:

Ryhmän puheenjohtajana Turun kaupunginjohtaja **Mikko Pukkinen**.

Jäsenet ja suluissa varajäsenet:

Erityisasiantuntija **Outi Laikko**, (kaupunkipoliittinen sihteeri *Lasse Hallamurto*), Turun kaupunki,
 Hallintojohtaja **Päivi Mikkola**, (kaupunginjohtaja *Harri Virta*), Kaarinan kaupunki,
 Kaupunginjohtaja **Timo Kvist**, (vs. hallintojohtaja *Riitta Lehtinen*), Naantalin kaupunki,
 Kaupunginjohtaja **Jari Jussinmäki**, (kaupunginkamreeri *Jaana Hölsö*), Paimion kaupunki,
 Suunnittelupäällikkö **Marja-Riitta Pulkkinen**, (kaupunginjohtaja *Kari Karjalainen*), Raision kaupunki
 Kunnanjohtaja **Jari Kesäniemi**, (hallintojohtaja *Tuula Vairinen*), Auran kunta
 Hallintojohtaja **Päivi Antola**, (perusturvajohtaja *Sirkka Mylly*), Piikkiön kunta,
 Kunnanjohtaja **Terhi Isotalo**, (hallintojohtaja *Hannele Nurmi*), Liedon kunta,
 Kunnanjohtaja **Seppo Allén**, (kunnansihteeri *Kaisa Rantanen*), Sauvon kunta,
 Kunnanhallituksen pj **Sisko Hellgren**, (laskentasihteeri *Merja Koskinen*), Ruskon kunta,
 Kunnanjohtaja **Riitta Pahikkala**, (kunnanhallituksen pj *Harri Mahkonen*), Vahdon kunta
 Talousjohtaja **Ari Hirvensalo**, Jyväskylän kaupunki,
 Aluekehittämisjohtaja **Jouni Juutilainen**, Jyväskylän kaupunki,
 Kehittämisjohtaja **Tapio Soini**, Jyväskylän maalaiskunta,
 Kunnanjohtaja **Ari Ranta-aho**, (hallintojohtaja *Sami Niemi*), Muuramen kunta,
 Kunnanjohtaja **Esko Koliseva**, (kunnanhallituksen jäsen *Marko Kytömaa*), Laukaan kunta
 Kunnanjohtaja **Timo Rusanen**, (talouspäällikkö *Kaija Kähkönen*), Korpilahden kunta,
 Kunnanjohtaja **Teppo Sirniö**, (hallintojohtaja *Ulla Pietilä*), Petäjäveden kunta,
 Kunnanjohtaja **Erkki Pyökkimies**, (kunnansihteeri *Tarja Juottonen*), Toivakan kunta,
 Hallintojohtaja **Pirjo Koppinen**, (kunnanjohtaja *Matti Mäkinen*), Hankasalmen kunta,
 Kunnanjohtaja **Sirpa Rautio**, (rakennustarkastaja *Pekka Minkkinen*), Uuraisten kunta

Työryhmä valitsee sihteerin keskuudestaan.

Asiantuntijaryhmän ja sen rinnalla kulkevan työryhmän ohjausryhmänä toimii valtiovarainministeriön asettama kaupunkiseutujen seuranta- ja arviointiryhmä.

Työryhmät voivat työn kuluessa kuulla työssään muita ulkopuolisia asiantuntijoita.

Aikataulu ja resurssit

Asiantuntijaryhmä toimikausi on 15.7.2008 - 28.2.2009.

Työryhmien menot rahoitetaan valtiovarainministeriön toimintamenomomentilta 2801018, vastuualue 6590 (kunta- ja palvelurakennemuutos).

Matkakulujen osalta valtiovarainministeriö korvaa työryhmän jäsenten ja työryhmän kuulemien asiantuntijoiden matkakustannukset pääkaupunkiseudun ulkopuolelta valtion matkustussäännön mukaisesti.

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi

Osastopäällikön sijaisena, hallitusneuvos Arto Sulonen

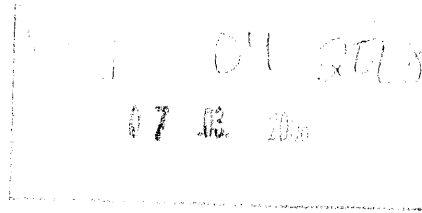
LIITTEET Turun kaupungin esitys valtiovarainministeriölle
Kaupunkiseutujen seuranta- ja arviointiryhmän kokoonpano

JAKELU Päätöksessä mainitut
Kaupunkiseutusuunnitelmien arviointi- ja seurantaryhmä
Valtiosihteeri Timo Reina
Erityisavustaja Anna-Mari Vimpari
Suomen Kuntaliitto
VM:n tietopalvelu

2663-2007

4.3.2008

Valtiovarainministeriö

→ Rainer Mäen
Tiedoksi Seur
Sulonen
Pyhäjärvi

Ehdotus suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen erityiskustannusten rakenneselvityksen tekemiseksi

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen ensimmäisessä vaiheessa saavutettiin laajasti niitä tavoitteita, joita hankkeelle oli asetettu. Kaupunkiseutusunnitelmien asiantuntija-arvioinnin loppuraportin mukaan puitelain tavoitteet toimintakykyisestä ja eheästä kuntarakenteesta sekä työssäkäyntialueesta muodostuvasta kunnasta eivät kuitenkaan suurilla kaupunkiseuduilla juuriakaan toteudu.

Turun seudun osalta loppuraportissa arvioidaan mm., että seudun nykyinen kuntarakenne vaikeuttaa keskustaupungin yhdyskuntarakenteen järkevää kehittämistä. Vuoden 2009 alussa toteutuvat useat kehyskuntien kuntaliitokset ovat askel kohti puitelain tavoitetta elinvoimaisesta ja toimintakykyisestä sekä eheästä kuntarakenteesta ja työssäkäyntialueesta muodostuvasta kunnasta. Ne eivät kuitenkaan vielä sellaisenaan johda työssäkäyntialueen ja kuntien välisen kilpailun kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen.

Myöskään Tampereen, Oulun, Porin, Vaasan ja eräiden muiden suurten kaupunkiseutujen puitelain tavoitteet huomioon ottava yhteistyöprosessi ei ole käynnistynyt toivotulla tavalla.

Nykyiset ja ennustettavissa olevat erot keskustaupunkien ja kehyskuntien kehityksessä työttömyyden, keskimääräisen tulotason, taloudellisen huoltosuhteen, muuttoliikkeen ja pendelöinnin osalta johtavat voimavarojen epätasaiseen ja epätarkoituksenmukaiseen jakautumiseen, hajautuneeseen ja liikenneintensiiviseen aluerakenteeseen ja segregaaation voimistumiseen.

Liitteenä olevassa muistiossa on eri indikaattoreilla kuvattu keskustaupunkien ja kehyskuntien välistä taloudellista vuorovaikutusta Turun, Tampereen ja Oulun esimerkkien valossa. Verotulot/asukas ovat kehyskunnissa keskustaupungeja suuremmat, koska keskustaupungeista poismuuttavat ovat keskimääräistä paremmin ansaitsevia. Näin jatkuu myös kuntien verotulojen kasvuero merkittävänä. Taloudellinen huoltosuhde on keskustaupungeissa heikko, koska sisäänmuuttajat ovat suurelta osin työvoimaan kuulumattomia, poismuuttajien ollessa pääosin työllisiä.

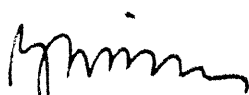
Seudun kunnista työttömyysaste on suurin keskustaupungeissa, vaikka samanaikaisesti niiden työpaikkaomavaraisuus on seudun korkein. Uusien työpaikkojen luonti keskustaupunkien ei ole laskenut keskustaupunkien työttömyysastetta, vaan on lisännyt pendelöinnin määrää.

Nykyinen kuntarakenne pakottaa kunnat keskinäiseen kilpailuun asukkaista ja yrityksistä seudun sisälläkin. Tämä vaikeuttaa voimavarojen kokoamista.

Lähtökohdat eheyttämiselle ovat heikot ja heikkenemässä. Väestö lisääntyy erityisesti keskusten reuna-alueilla. Taajamarakenne leviää/hajoaa ja harvaan asutulle maaseudulle syntyy uusia asutuksen tiivistymiä. Tämä kehitys on voimakkainta Turun seudun kehyskunnissa. Taajama-alueiden pinta-ala on kasvanut ja väestötiheys laskenut. Työpaikat keskittyvät seutukuntakeskukseen, mikä lisää pendelöintitarvetta ja ruuhkauttaa keskuskunnan sisääntuloväylät ja katuverkon aiheuttaen ympäristöongelmia. Kehitys on johtanut hajautuneeseen yhdyskuntarakenteeseen, jossa joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä on vaikea saavuttaa. Maakuntakaavan keinoin voitaisiin ohjata maankäytön kehittämistä taajamarakenteen yhteyteen. Kuntakaavoituksen tehtäväksi jää löytää ne kaupunkisuunnittelun välineet, joilla luodaan sekä ihmisten asumistoiveiden että kestävä kehityksen vaatimusten mukaisia asuinympäristöjä. Kuntakaavoituksella on kuitenkin mahdotonta estää aluerakenteen yllä kuvattua hajoamista nykyisen kuntien välisen kilpailun oloissa.

Turun kaupunki esittää, että valtiovarainministeriö asettaisi työryhmän tai selvityshenkilön, jonka tehtävänä on valmistella ja luoda edellytyksiä Parashankkeen toisen vaiheen onnistumiselle laatimalla keskuskaupunkien ja kehyskuntien taloudellisista vuorovaikutus- ja kehitystekijöistä asiantuntijaselvityksen käyttäen Turkua ja Turun seutua pilottikohteena.

TURUN KAUPUNKI

Mikko Pukkinen
kaupunginjohtaja

LIITE

Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen erityiskustannusten rakenneselvitys

MUISTIO

SUURTEN KAUPUNKIEN JA KAUPUNKISEUTUJEN ERITYISKUSTANNUSTEN RAKENNESELVITYS

Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen erityiskustannusten rakenneselvitys

Sisäasiainministeriön Suurten kaupunkiseutujen politiikkakokonaisuus -asiakirjassa todetaan mm. "Suurkaupunkiseudulla väestön sosiaalinen eriytyminen, tuloerojen kasvu ja kulttuurinen monipuolisuus muodostavat erityisiä haasteita, jotka on otettava huomioon hyvinvointipalvelujen järjestämisessä ja rahoittamisessa".

Tohtori Timo Aron mukaan tulevalle maassamuutolle on ominaista asumisperusteisen lähiliikkuvuuden jatkuva lisääntyminen ja että yhä useampi muutto tapahtuu seutukuntien ja työssäkäyntialueiden sisällä. Kysymyksessä on valikoiva muuttoliike, jossa keskuskaupungit vastaavat huono-osaisuuden sulattamisesta.

Näyttää siltä, että suurimpien kaupunkien välinen kilpailu laajenee entistä enemmän kehityskäytävien väliseksi kilpailuksi, jossa Turun kaupungin merkitys korostuu erityisesti Turun ja Helsingin, mutta myös Turun ja Tampereen kehityskäytävien päätekeskuksena.

Eteneminen Paras-hankkeen ensimmäisen vaiheen jälkeen

Kaupunkiseutusunnitelmien arviointiryhmän työ valmistui tammikuun lopussa. Yleisarviona todetaan, että yhteistyö suunnitelman laatineilla seuduilla on edistynyt, mutta monia ratkaisevia askeleita on vielä jäänyt ottamatta.

Johtopäätöksenä todetaan lisäksi mm., että kaupunkiseutusunnitelma ja kuntaliitos eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan kaupunkiseutusunnitelma voi olla askel yhdistyvään seutuun. Yhteistyö on nähtävä keinona lähentää kuntia toisiinsa ja kasvattaa luottamuspääomaa seudulla. Puitelain tavoitteiden saavuttamisessa keskeisessä asemassa ovat suuret kaupunkiseudut ja se, miten ne pystyvät parantamaan yhteistyötään. Niillä seuduilla, joilla on tarpeita kuntarakennemuutoksiin vuoteen 2013 mennessä, on syytä käynnistää selvitys- ja valmistelutyöt jo nyt.

Merkittävässä osassa kaupunkiseuduilla vireillä olevista tai jo päätetyistä kuntaliitoksista seudun kehyskunnat ovat liittymässä yhteen keskenään tai jonkun kaupunkiseutuun rajautuvan kunnan kanssa. Puitelain tavoitteiden saavuttaminen edellyttää lisää sellaisia kuntaliitoksia, joissa keskuskaupunki ja mahdollisimman moni merkittävästä kehyskunnista on mukana.

Erityisenä seikkana kiinnitetään arviossa huomiota siihen, että työskentelyssä on noussut esille seutujen sisäisiä jännitteitä, kuntien välistä kilpailuasetelmaa ja luottamuspulaa, joiden haitallisia vaikutuksia elinvoimaisen seudun kehittämiseen on jatkotyöskentelyssä pyrittävä vähentämään. Yhtenä konkreettisena keinona voisivat olla pääkaupunkiseudun ja valtion väliset aiesopimukset merkittävien rakenteellisten hankkeiden toteuttamiseksi esim. Turun seudulla.

Muun muassa näiden seikkojen johdosta Turun kaupunki on päättänyt tehdä esityksen suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen kustannusrakenneselvityksen tekemiseksi. Tällaisella selvityksellä olisi epäilemättä vaikutusta sekä seutujen sisäisen luottamuksen vahvistumiseen että Paras-hankkeen toisen vaiheen edistymiseen.

Selvityksen sisällöstä

Vuosien mittaan ja myös Paras-hankkeen yhteydessä on käyty keskustelua optimaalisesta kuntakoosta tuottaa kuntalaisille palveluja. Useimmiten mekanistisia laskentatapoja käyttäen on eri tahoilla, myös tieteen nimissä, päädytty tiettyihin lopputuloksiin. Tyypillistä näille tuloksille on ollut suurten kaupunkien varsin raskas kustannusrakenne. Tämä on ollut odotettu lopputulos, kun selvityksissä ja tutkimuksissa ei ole otettu huomioon juurikaan suurten kaupunkien erityispiirteitä.

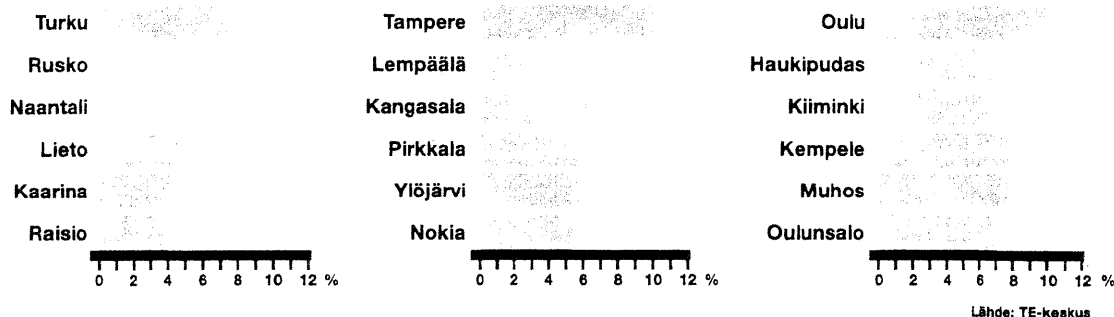
Nykyisessä Paras-tilanteessa olisi välttämätöntä selvittää erityisesti suurten kaupunkien kustannusrakenteiden erityispiirteitä, jotta voitaisiin mahdollisimman objektiivisella tavalla tarkastella keskustaupungin ja "kauluskuntien" kustannuksia.

Turku ja Turun seutu voisivat toimia tällaisen selvityksen pilottina. Turku on kerännyt joitakin keskeisiä tunnuslukuja ja tehnyt alustavia arvioita erityiskustannuksista, joita Turulle koituu keskustaupunkina.

Tunnuslukuja suurilla kaupunkiseuduilla

A. Työvoima ja työttömyys

Työttömyysaste Turussa, Tampereella ja Oulussa lähikuntineen joulukuussa 2007

Työlliset, työpaikat ja työpaikkaomavaraisuus kuudessa suurimmassa kaupungissa vuonna 2005 (ennakkotieto)

Espoo	117.316	109.979	93,7
Helsinki	276.036	373.031	135,1
Vantaa	95.529	96.127	100,6
Turku	77.055	94.240	122,3
Tampere	92.355	111.517	120,7
Oulu	56.604	68.248	120,6

Lähde: Tilastokeskus

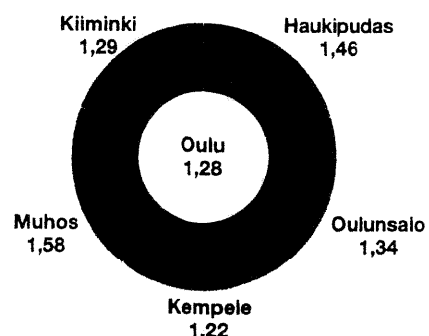
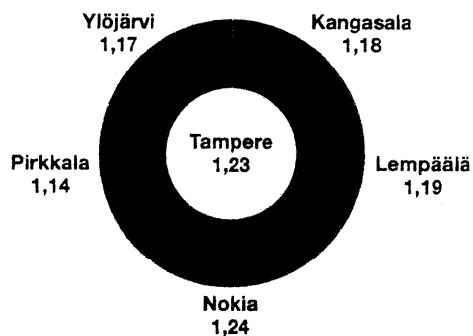
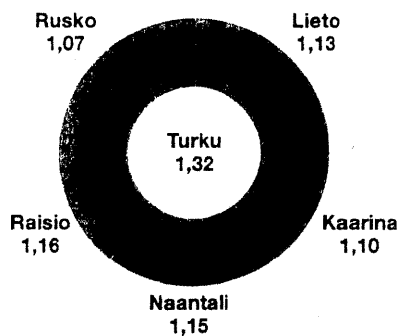

Työlliset, työpaikat ja työpaikkaomavaraisuus Paras-kaupunkiseudulla vuonna 2005
(ennakkotieto)

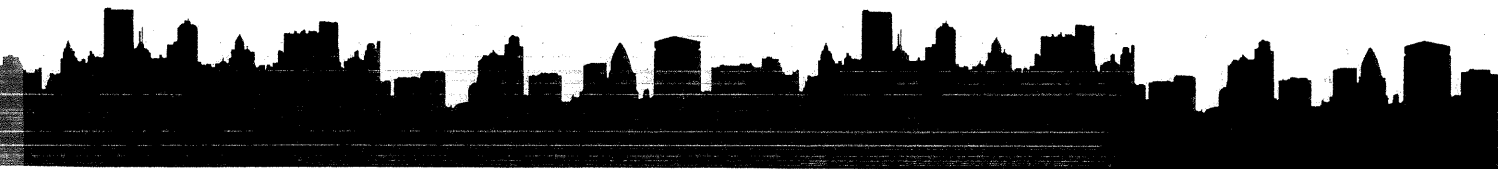
Aura	1.749	1.189	68,0
Kaarina	10.477	7.028	67,1
Lieto	7.163	4.886	68,2
Naantali	6.513	4.746	72,9
Raisio	11.209	9.438	84,2
Rusko	1.848	1.196	64,7
Turku	77.055	94.240	122,3
Vahto	890	512	57,5
Koko alue	116.904	123.235	105,4

Lähde: Tilastokeskus

Taloudellinen huoltosuhde vuonna 2004 Turussa, Tampereella ja Oulussa lähikuntineen: kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohden

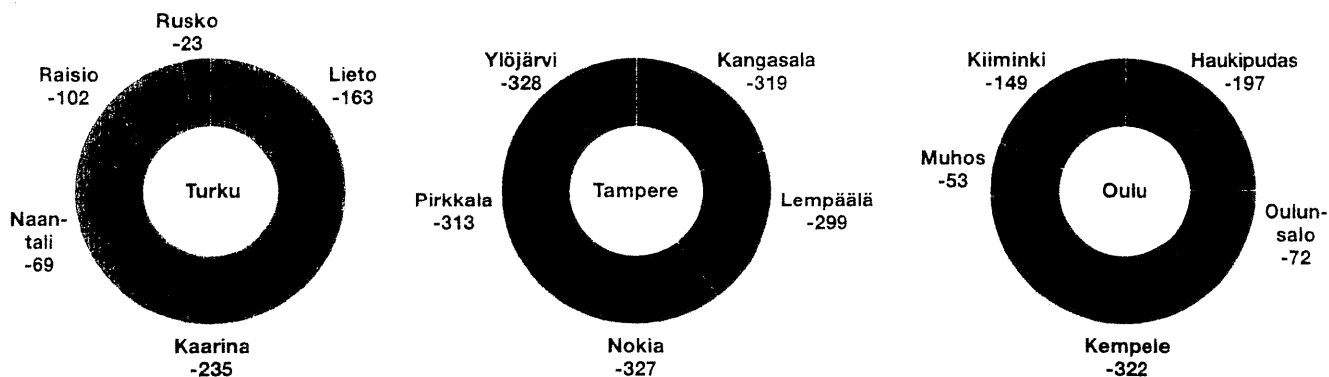

Lähde: Tilastokeskus

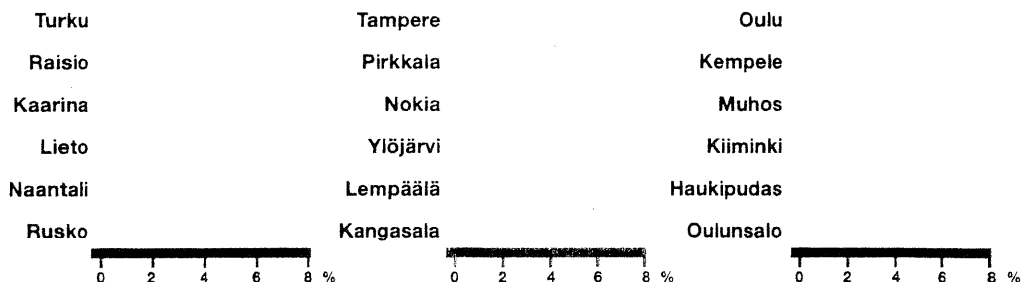
B. Väestömuutokset ja maahanmuuttajat

Keskuskunnan nettomuuttoliike kehyskuntien kanssa 2006

Lähde: Tilastokeskus

Vieraskielisten osuus koko väestöstä Turussa, Tampereella ja Oulussa 31.12.2006

Lähde: Tilastokeskus

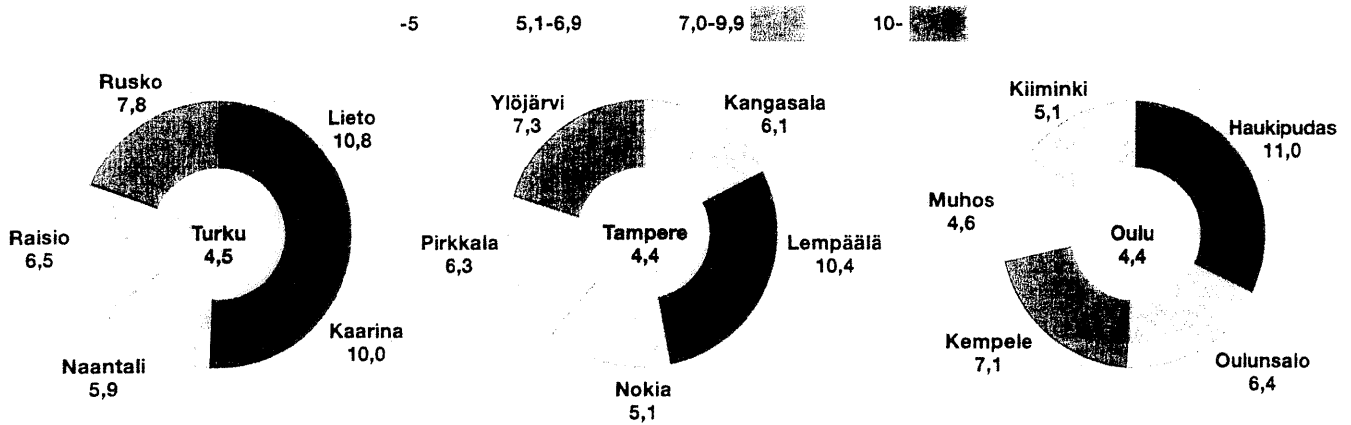
Turussa asuvien vieraskielisten määrä vuonna 2006 oli 10.451 eli 6 % koko väestöstä. Mikäli vieraskielisten määrä jatkaa kasvuaan edellisvuosien tapaan, vuonna 2015 osuus nousee 8,5 %:iin koko väestöstä.

Turku huolehtii lähes yksin sosiaalisesta asuttamisesta Turun seudulla. Ympäristökunnat eivät ole merkittävästi ottaneet vastuuta sosiaalisesta asuttamisesta.

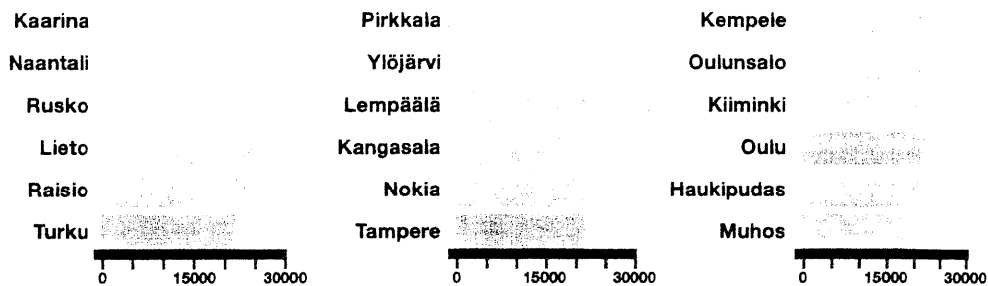
C. Verotulot ja muuttoliikkeen vaikutukset

Kunnallisverotilityksen muutos edellisvuoteen Turussa, Tampereella ja Oulussa lähikuntineen vuonna 2006, %

Lähde: Verohallinto

Valtionveronalaiset tulot Turussa, Tampereella ja Oulussa 2005, euroa per tulonsaaja

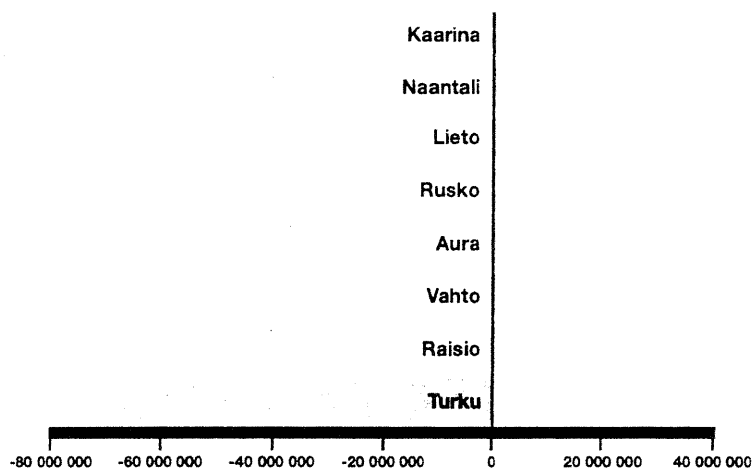

Lähde: Tilastokeskus

Tulo- ja lähtömuuttajien tulokertymien erotus Paras-kaupunkiseudulla 2000–2004, €

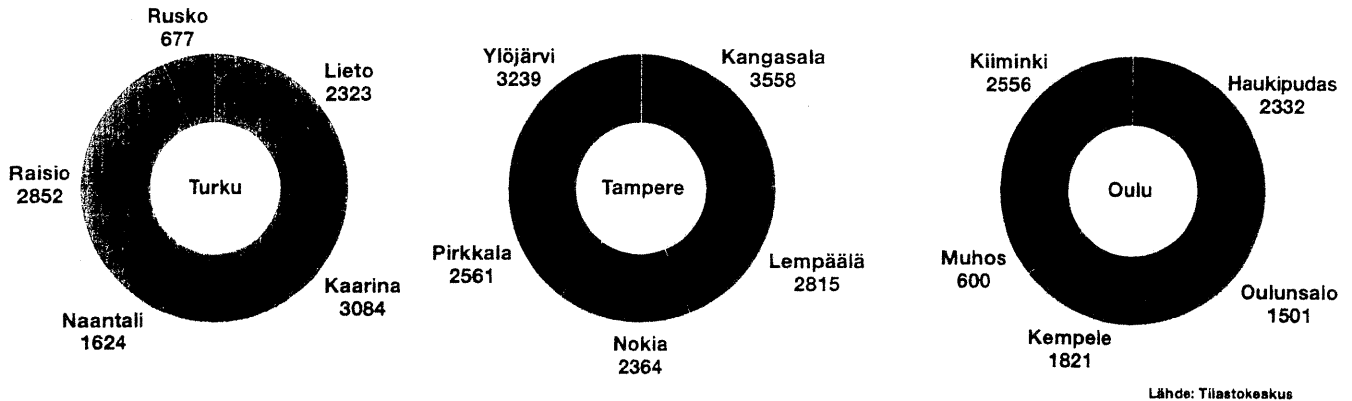
Aura	17 652 300	12 462 100	5 190 200
Kaarina	146 013 100	115 625 400	30 387 700
Lieto	75 436 700	56 221 900	19 214 800
Naantali	89 787 500	69 274 300	20 513 200
Raisio	128 503 100	127 794 600	708 500
Rusko	19 557 900	13 098 600	6 459 300
Vahto	8 041 900	7 103 500	938 400
Muu alue yht.	484 992 500	401 580 400	83 412 100

Lähde: Tilastokeskus

Kehyskuntien nettopendelöinti keskuskunnan kanssa vuonna 2004;
esim. Liedosta kävi Turussa työssä 2323 ihmistä enemmän kuin Turusta Liedossa

Turussa työssäkäyvien varsinaissuomalaisten ulkopaikkakuntalaisten verotulovaikutukset vuonna 2005

Tuloveroprosentti	18,00 %
Efektiivinen tuloveroprosentti	14,44 %
Ansiotulo vuodessa keskimääräistä turkulaista palkansaajaa kohti	21.268 €
Turussa työssäkäyvien ulkopaikkakuntalaisten määrä v. 2004 – "nettopendelöinti"	17.185 henkilöä
Laskennallinen verotulomenetys	n. 52 milj. €

Lähde: Tilastokeskus ja Turun kaupungin talouskeskus

D. Turun kaupunki

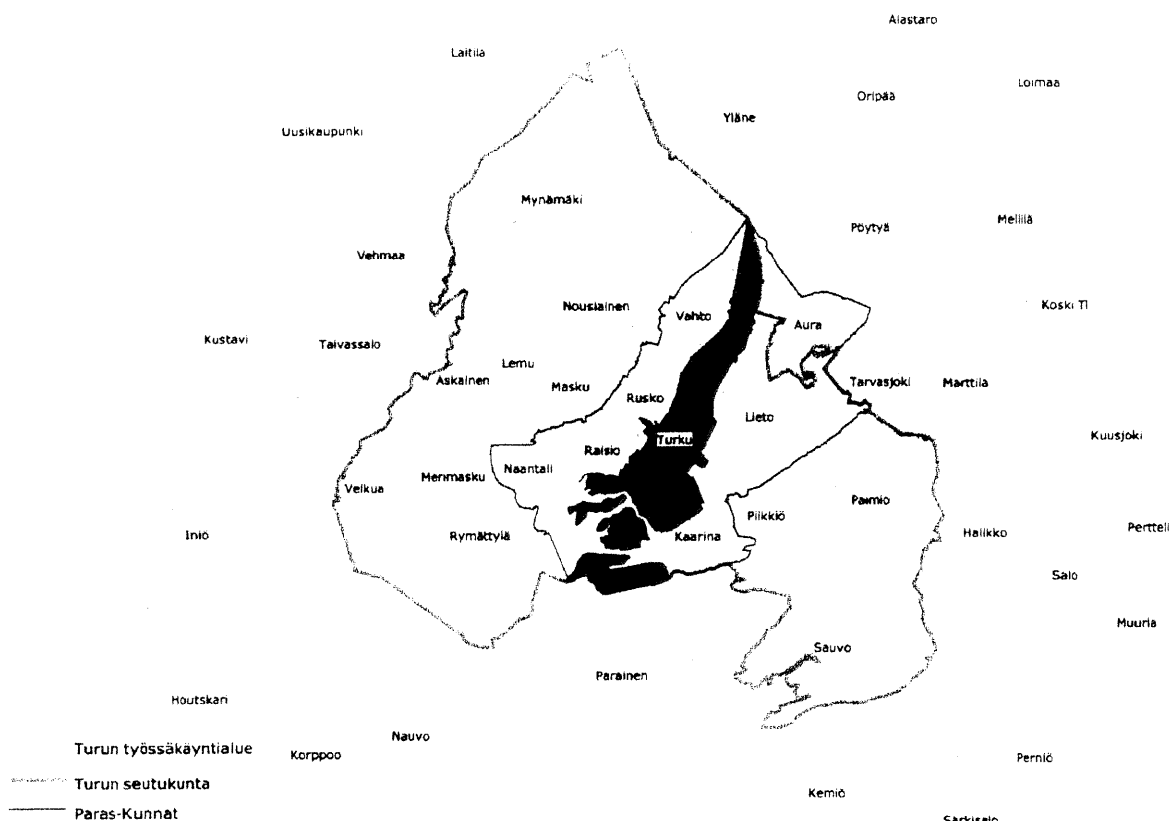
Paras-puitelain tarkoituksena on vahvistaa kuntarakennetta yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne.

Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta.

Maakuntakeskus Turku, 246 maaneliökilometriä, on muodoltaan epäedullinen. Turun kaupungin rajat ja esimerkiksi Turun työssäkäyntialue eivät kohtaa, kuten alla olevasta kuviosta ilmenee.

Turun työssäkäyntialue, Turun seutukunta ja Turun seudun Paras-kunnat

Lähde: Turun kaupunki

Kuntien keskinäinen kilpailu veronmaksajista pakottaa tekemään epärationaalisia maankäyttöratkaisuja. Turku joutuu ottamaan käyttöön yhä vaikeammin rakennettavia alueita asuntorakentamiseen, esimerkiksi saaret. Saarille rakentamisen lasketaan olevan jopa 2,5 kertaa kalliimpaa kuin hyvissä olosuhteissa mantereelle rakentaminen. Tähän kysymykseen liittyy myös se, että Turku kasvaa rajojensa ulkopuolelle, jolloin yhdyskuntarakenne hajoaa ja siitä aiheutuu lisäkustannuksia, esim. liikenteen ja ympäristöongelmina.

Maakuntakeskusten, tässä tapauksessa Turun ja sitä ympäröivän seudun, menestymisessä on muistettava vuorovaikutuksen logiikka: keskuskaupungin elinvoimaisuus generoi menestystä kaupunkiseudulle. Lyhyellä tähtäimellä ympäristökunnat saattavat menestyä hyvin, mutta pidemmällä aikavälillä keskuskaupungin elinvoimaisuuden hiipuminen merkitsee kasautuvia ongelmia seudulle. Ympäristökunnat eivät ole valmiita ottamaan myöskään keskuskaupungin nyt tarjoamia kaupunkiseutupalveluja hoitaakseen.

Turun seudun sektori- ja toimialakohtaisessa toimintojen kustannusten arvioinnissa on keskuskaupungissa joissakin tehtäväkokonaisuuksissa päästy varsin yksityiskohtaiseen tarkasteluun, toisissa taas määrät ja tarkastelut ovat enemmän suuntaa antavia. Näitä toiminnallisia asioita tulisi tarkastella laajasti mahdollisen asetettavan työryhmän toimesta ja päästä yhteiseen tulkintaan.

09.04.2008

KAUPUNKISEUTUSUUNNITELMIEN SEURANTA- JA ARVIOINTITYÖRYHMÄ

Asettaminen

Valtiovarainministeriö on tänään asettanut työryhmän seuraamaan ja arvioimaan kaupunkiseutusuunnitelmien toteutuksen etenemistä ja tukemaan kaupunkiseutujen yhteistyön kehittämistä.

Toimikausi

Seuranta- ja arviointityöryhmän toimikausi on 09.04.2008 – 31.12.2009.

Tausta

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen puitelaissa luetellut kunnat veloitettiin laatimaan suunnitelmat maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteen sovittamisesta sekä palvelujen kantarajat ylittävän käytön parantamisesta. Veloitteen piiriin kuuluvista seuduista pääkaupunkiseutu ja 15 muuta kaupunkiseutua laativat suunnitelmat. Porin kaupunkiseudun kunnat päättivät yhdessä, ettei seutu laadi ko. suunnitelmaa. Porin kaupunki on ilmoittanut maaliskuun lopussa, että seutu tulee laatimaan suunnitelman toukokuun 2008 loppuun mennessä. Kaksi kaupunkiseutua laati suunnitelman vapaaehtoisesti.

Kaupunkiseutusuunnitelmien laadintaan osallistui yhteensä 143 kuntaa, joista 50 vapaaehtoisesti. Kouvolan kaupunkiseudun, Länsi-Uudenmaan kaupunkiseudun ja Helsingin seudun 10 kehyskuntaa osallistuivat työhön vapaaehtoisesti. Kaupunkiseuduilla asuu 2/3 osaa maan väestöstä.

Kaupunkiseutusuunnitelmat arvioitiin Suomen Kuntaliiton koordinoimana ja työhön osallistui liikenne- ja viestintä-, opetus-, sisäasiain-, sosiaali- ja terveys-, valtiovarain- sekä ympäristöministeriön asiantuntijoita. Kuntaliiton kaupunkiseutuverkosto piti yhteyksiä kaupunkiseutuihin suunnitelmien valmistelun sekä niiden arviointivaiheen aikana. Kuntaliiton koordinoiman arviointityön tuloksista on valmistunut raportti.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksen seurantaryhmä käsitteli 30.1.2008 Suomen Kuntaliiton koordinoiman kaupunkiseutusuunnitelmien arviointityön tuloksia. Arviointi sisälsi kaupunkiseutusuunnitelmien yleisarvion sekä seutukohtaiset yksityiskohtaiset arviot.

id

Tavoite

Puitelain tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä, että kaupunkiseuduilla kehitetään yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteen sovittamiseksi. Palvelujen käyttömahdollisuuksia yli kuntarajojen tulee lisätä.

Kaupunkiseutusunnitelmien seuranta- ja arviointityöryhmä seuraa ja arvioi seutujen yhteistyön edistymistä ja tukee puitelaissa mainittujen tavoitteiden toteutusta kaupunkiseuduilla.

Tehtävät

Seuranta- ja arviointityöryhmän tehtävä on valmistella vuorovaikutteisia kaupunkiseutusunnitelmien palautetilaisuuksia, kehittää kaupunkiseutujen yhteistyön edistämistä tukevia työkaluja sekä arvioida kaupunkiseutujen yhteistyön etenemistä ja suunnitelmien toteutumista puitelain tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta. Kaupunkiseutusunnitelmien seuranta- ja arviointityöryhmän tehtävä on tukea kunta- ja palvelurakenneuudistuksen selonteon valmistelua kaupunkiseutusunnitelmien osalta.

Organisointi

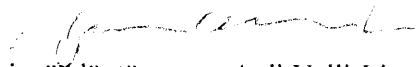
Seuranta- ja arviointityöryhmässä ovat edustettuina kaupunkiseutusunnitelmien toteuttamisesta valtion keskushallinnossa vastuulliset ministeriöt sekä Suomen Kuntaliitto. Seurantaryhmän puheenjohtaja on ylijohtaja Cay Sevón valtiovarainministeriön kuntaosastolta. Ryhmän muut jäsenet ovat liikenneneuvos Petri Jalasto liikenne- ja viestintäministeriöstä, kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju opetusministeriöstä, apulaisosastopäällikkö Reijo Väärälä sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Olli Alho työ- ja elinkeinoministeriöstä, ylitarkastaja Inga Nyholm ja neuvotteleva virkamies Hannele Savioja valtiovarainministeriön kuntaosastolta, rakennusneuvos Matti Vatiilo ympäristöministeriöstä sekä tekniikka ja ympäristöasioiden johtaja Leena Karessuo ja yliarkkitehti Ritva Laine Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän sihteeri on neuvotteleva virkamies Katja Palonen valtiovarainministeriön kuntaosastolta.

Kustannukset

Kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön määrärahoista momentilta 28.01.01.21.

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi

Lainsäädäntöneuvos Auli Valli-Lintu

JAKELU Työryhmään nimetyt
Liikenne- ja viestintäministeriö
Opetusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Valtiovarainministeriö
Ympäristöministeriö
Suomen Kuntaliitto